

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา สยามเสื่อป่า เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖-๗๐
โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๘๕
<http://www.royin.go.th>

คำเกี่ยวกับ “เพศ”

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔

ตามที่มีผู้เสนอนโยบายผ่านรายการ “นโยบาย by ประชาชน” และเว็บไซต์ “www.change.org” เรื่อง “ขอให้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ชำระคำและความหมายคำอันเกี่ยวกับ ‘เพศ’ ทั้งหมดใหม่ ให้ถูกต้อง ไม่ตีตรา และทันสมัย” โดยได้เสนอชำระคำ “ชาย” “หญิง” และ “กะเทย” และเสนอเก็บศัพท์พร้อมความหมาย คำ “เพศ” “เพศสภาพ” “อัตลักษณ์ทางเพศ” “เพศวิถี” “รสนิยมทางเพศ” “ชายรักชาย” “หญิงรักหญิง” “คนรักสองเพศ” “คนข้ามเพศ” “ชายข้ามเพศ” “หญิงข้ามเพศ” “คนแปลงเพศ” “ชายแปลงเพศ” “หญิงแปลงเพศ” “คนสองเพศ” “เพศกำกวม” และ “คนไร้เพศ” นั้น

สำนักงานราชบัณฑิตยสภาขอชี้แจงว่า พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เก็บคำศัพท์ทั่วไปที่มีใช้ในภาษาไทย รวมทั้งคำศัพท์เฉพาะสาขาวิชาที่ใช้กันอยู่ทั่วไป เช่น ศัพท์กฎหมายไทย ศัพท์ประวัติศาสตร์ไทย ศัพท์พรรณพืช ศัพท์พรรณสัตว์ ศัพท์ดนตรีไทย ศัพท์ดนตรีสากล ราชศัพท์ ซึ่งผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขานั้น ๆ ทั้งนี้ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นฉบับที่ทางราชการกำหนดใช้เป็นมาตรฐานในการเขียนหนังสือไทย ดังมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ระเบียบการใช้ตัวสะกด ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดไว้ตอนหนึ่งว่า “...เพื่อให้ทางราชการและสถาบันการศึกษามีแบบมาตรฐานสำหรับใช้ในการเขียนหนังสือไทยให้เป็นระเบียบเดียวกัน จึงควรใช้พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นมาตรฐานดังกล่าว...” และ “...ต่อไปในบรรดาหนังสือราชการและการศึกษาเล่าเรียนให้ใช้ตัวสะกดตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เสมอไป...” ทั้งบทนิยามในพจนานุกรมก็ได้มีการนำไปใช้อ้างอิงกันอย่างแพร่หลาย

คำ “ชาย” “หญิง” และ “กะเทย” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งให้ความหมายไว้ว่า

ชาย ๑ น. มนุษย์เพศผู้ซึ่งโดยกำเนิดมีสังค์เป็นอวัยวะสืบพันธุ์, ผู้ชาย ก็ว่า.

หญิง น. มนุษย์เพศเมียซึ่งโดยกำเนิดมีไยনীเป็นอวัยวะสืบพันธุ์, ผู้หญิง ก็ว่า.

กะเทย น. คนที่มีอวัยวะเพศทั้งชายและหญิง, คนที่มีจิตใจและกิริยาอาการตรงข้ามกับเพศของตน; ผลไม้ที่เมล็ดสืบ เช่น ลำไยกะเทย. (อะหม ว่า เทย).

การเขียนบทนิยามของคำศัพท์ดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของการทำพจนานุกรม คือเก็บความหมายที่เป็นความหมายตรงก่อน ดังนั้น การอธิบายคำศัพท์ทั้ง ๓ คำนี้ จึงอธิบายความหมายของเพศจากเพศโดยกำเนิดเป็นหลัก หากทางการแพทย์และทางกฎหมายยอมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเพศภายหลังกำเนิดว่ามีผลทำให้เพศเปลี่ยนไป สำนักงานราชบัณฑิตยสภา โดยคณะกรรมการชำระพจนานุกรม อาจพิจารณานำความหมายที่ขยายและเป็นที่ยอมรับแล้วนั้นมาอธิบายเพิ่มเติมได้

การเสนอเก็บคำศัพท์พร้อมความหมายของคำ “เพศ” “เพศสภาพ” “อัตลักษณ์ทางเพศ” “เพศวิถี” “รสนิยมทางเพศ” “ชายรักชาย” “หญิงรักหญิง” “คนรักสองเพศ” “คนข้ามเพศ” “ชายข้ามเพศ” “หญิงข้ามเพศ” “คนแปลงเพศ” “ชายแปลงเพศ” “หญิงแปลงเพศ” “คนสองเพศ” “เพศกำกวม” และ “คนไร้เพศ” นั้น บางคำได้เก็บไว้ในพจนานุกรมแล้ว เช่น “**เพศ** น. รูปที่แสดงให้รู้ว่าหญิงหรือชาย; (ไว) ประเภทคำในบาลีและสันสกฤตเป็นต้น, ตรงกับ ลิงค์ หรือ ลิงค์; เครื่องแต่งกาย; การประพฤติปฏิบัติตน เช่น สมณเพศ. (ส. เวช; ป. เวส).” คำที่เป็นคำประสมบางคำได้เก็บคำศัพท์และให้ความหมายของคำที่เป็นส่วนหนึ่งของคำประสมนั้นไว้แล้ว เช่น “**แปลงเพศ** ก. เปลี่ยนเพศชายให้เป็นเพศหญิงหรือเปลี่ยนเพศหญิงให้เป็นเพศชาย.” ส่วนคำว่า “**เพศสภาพ**” นั้น คณะกรรมการชำระพจนานุกรมได้มีมติให้เก็บคำศัพท์และกำหนดบทนิยามไว้แล้วตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๖ ดังนี้ “**เพศสภาพ** น. ความเป็นหญิงหรือเป็นชาย เช่น เขามีเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิด. (อ. gender).” ทั้งนี้ คำศัพท์เกี่ยวกับเพศที่มีความหมายเฉพาะสาขาวิชาก็มีเก็บไว้ในพจนานุกรมเฉพาะสาขาวิชา เช่น พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน มีคำว่า “sexism เพศนิยม” พจนานุกรมศัพท์ประชากรศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน มีคำว่า “sexual behavior พฤติกรรมทางเพศ” พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน มีคำว่า “bisexual บุคคลสองเพศ”

สำนักงานราชบัณฑิตยสภามีความยินดีที่ประชาชนในฐานะเจ้าของภาษาสนใจและเสนอความคิดเห็นในการจัดทำพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสภา ซึ่งเป็นพจนานุกรมฉบับหลักของชาติ ทั้งนี้ ท่านสามารถส่งความคิดเห็นและข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการชำระพจนานุกรมได้ที่ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา สนามเสือป่า เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ หรือ เว็บไซต์ <http://www.royin.go.th/dictionary/>

